

OKULLARDA GELİŞİMSEL ve ÖNLEYİCİ PDR-3

Prof. Dr. Serap NAZLI
Ankara Üniversitesi

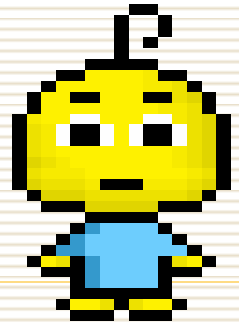
KGRP'de 5 Ana Müdahale

□ Doğrudan müdahaleler:

1. Psikolojik danışma
2. Sınıf rehberliği

□ Dolaylı müdahaleler:

3. Konsültasyon (müřavirlik)
4. Koordinasyon
5. Akran yardımcılığı

1. Psikolojik Danışma Müdahalesi

- ASCA'ya göre **psikolojik danışma**, psikolojik danışmanın bireysel veya küçük gruplar halinde öğrencilerle bağlantı kurarak onların problemlerini ve gelişimsel sorunlarını çözmeleri ya da başa çıkmaları için yardımcı olan güvenli bir ilişkidir.
-

-
- Psikolojik danışma 2 biçimde yapılır:
 1. Bireysel psikolojik danışma
 2. Grupla psikolojik danışma

-
- Grupla psikolojik danışmanın Myrick'e göre 3 biçimi vardır:
 1. **Kriz merkezli** grupla psikolojik danışma
 2. **Problem merkezli** grupla psikolojik danışma
 3. **Gelişim merkezli** grupla psikolojik danışma (PSİKO-EĞİTİM)
-

□ Kriz merkezli psikoeđitim:

- Zorba/mađdur ođrenciler

□ Problem merkezli psikoeđitim:

- Akademik başarısızlık
- Sınav kaygısı
- Boşanmış/parçalanmış aile çocukları
- Engelli ođrenciler ile rehabilitasyon

□ Gelişim merkezli psikoeđitim:

- Gelişimi destekleme
 - Yaşam becerileri
 - Kariyer gelişimi
-

2. Sınıf Rehberliği Müdahalesi

- Sınıf rehberliği müdahalesi, gelişimsel rehberlik programının en önemli müdahalelerinden birisidir.
 - Sınıf rehberliği müdahalesi, adından da anlaşıldığı gibi, sınıflarda yürütölen rehberlik uygulamasıdır.
 - Ülkemizde sınıflarda rehberlik çalışmaları uzun yıllardır yapılmaktadır.
 - 9. Milli Eğitim Şurasında (1975) liselerde haftada 2 ders saati “rehberlik saati” yapılması istenilmiştir.
 - Geleneksel rehberlik anlayışında bu müdahaleye “grup rehberliği” denilir.
-

-
- 2005-2006 öğretim yılında **ilk kez** ilköğretim okullarında akademik program içerisine “sınıf rehberliği” konulmuştur.
 - Bütün öğrencilerin **genel gelişim ihtiyaçlarına** ve **gelişim görevlerine** odaklanır.
 - Öğrencilere çeşitli **yaşam becerileri** (kendini tanıma ve kabul etme, etkili iletişim, sorumluluk, verimli ders çalışma, karar verme/problem çözme, amaç belirleme, kariyer planlama vb.) kazandırmaya odaklanır.
 - Ancak **MEB** ilköğretimde programdan çıkartmıştır.
-

3. Konsültasyon Müdahalesi

- Konsültasyon psikolojik danışmanın öğretmenler, ebeveynler, yöneticiler ve ilgili diğer kişilerle, öğrencilerin özel durumları üzerinde çalışmasına olanak veren bir müdahale biçimidir.
 - Konsültasyon gelişimsel rehberliğin önemli bir parçasıdır.
 - Dolaylı bir müdahaledir.
 - Konsültasyon “bireysel” ve “grupla” yapılabilir.
 - Ör. Anne-baba eğitimleri
-

-
- Psikolojik danışmanların **etkili konsültasyon** yapabilmeleri için sahip olmaları gereken bilgi ve becerilerden bazıları:
 1. Yetişkin eğitimi
 2. Etkili iletişim becerileri
 3. Problem çözme becerileri
 4. Kriz yönetme becerileri
 5. Öğrenme-öğretme kuramları
 6. Sınıf yönetimi becerileri
 7. Aile danışması kuramları
-

4. Koordinasyon Müdahalesi

- ASCA'ya göre koordinasyon, psikolojik danışmanın okul rehberlik ve psikolojik danışma programını organize etme, yönetme ve değerlendirme sürecindeki liderliğidir.
 - Koordinasyon müdahalesi, çeşitli dolaylı servisleri yönetme sürecidir.
 - Dolaylı bir müdahaledir.
 - Hem psikolojik danışman hem de okul yöneticileri bu müdahaleden sorumludur.
-

5. Akran Yardımcılığı Müdahalesi

- Myrick (1997)'e göre akran yardımcılığı, bir öğrencinin yardım becerilerini kullanarak diğer öğrencilere -bazen de yetişkinlere- yardımcı olmasıdır.
 - Akran yardımcısı, almış oldukları akran yardımcılığı eğitimi aracılığıyla kendi **yaşlıtlarına** ya da kendilerinden **küçüklere** yardım etmek için kişilerarası iletişim becerisi eğitimi almış profesyonel olmayan kişilerdir.
-

□ **Myrick (1997)**'e göre akran yardımcılarının dört temel rolü şunlardır:

1. **Özel asistan:** Özel asistanlar psikolojik danışmanlara ve öğretmenlere çeşitli işlerde (ofiste çalışma, materyal toplama, projeleri kontrol etme, duyuru bültenlerini hazırlama vb.) yardımcı olurlar.
 2. **Özel öğretmen:** Akademik başarısı yüksek olan öğrencilerin düşük olanlara yardımcı olmasıdır. Özel öğretmen programlarında öğrencilere arkadaşlarının derslerinde nasıl yardımcı olacakları öğretilir.
 3. **Özel arkadaş:** Bu rol için seçilen öğrenciler eğitimden geçirilerek akran yardımcısı olurlar.
 4. **Küçük grup lideri:** Kalabalık sınıflarda sınıf rehberliğinin yapılması zordur. Yetiştirilen küçük grup liderleri sayesinde kalabalık sınıflar bölünerek daha etkili bir ortam yaratılır.
-

□ Akranların gücünden yaralanmayı amaçlayan akran yardımcılığı uygulamalarının, okullarda çok değişik örneklerini görmek mümkündür:

- Akademik başarısı düşük ya da öğrenme güçlüğü olan öğrencilere akranları tarafından verilen **akran öğreticiliği**,
- aids gibi bazı özel konularda diğer öğrencilerin bilinçlenmesini amaçlayan **akran eğiticiliği**,
- sorunları olan ve kendi yaşitlarından biriyle bu sorununu paylaşmayı tercih edenlerle gerçekleştirilen birebir görüşmeleri tanımlayan **akran danışmanlığı**,
- büyük sınıfların küçük sınıflara ya da eski öğrencilerin yeni gelen öğrencilere işleyiş ve temel bilgiler konusunda destekledikleri **akran yol göstericiliği**,
- yurtlarda öğrencilerin ihtiyacı olan bilgileri alması ve gerekli bağlantıları kurması için **konaklama-yurt danışmanlığı**
- yalnız ve dışlanmış öğrencilere destek vermek ve arkadaşlık becerilerini geliştirmesine yardım etmeyi amaçlayan **özel arkadaşlık**
- çeşitli projelerde okul psikolojik danışmanına yardım etmeyi amaçlayan **danışman yardımcılığı**
- okul ortamındaki basit çatışma durumlarında arabuluculuk yapan ve sorunun yapıcı yollarla çözülmesini sağlayan **akran arabuluculuğu** gibi bir çok seçenek bulunmaktadır.

Akran seçimi:

- Okullarda akran yardımcılığına öğrencilerin seçiminde aşağıdaki faktörler göz önüne alınmalıdır:
 1. Kendilerine, başkalarına ve okula karşı **olumlu tutuma** sahip olan öğrenciler,
 2. Kolayca **arkadaş** olabilen, **duyarlı** başkalarına yardımcı olmaktan hoşlanan öğrenciler,
 3. **Konuşma** becerisi yüksek olan öğrenciler,
 4. Gruba katılmaya **gönüllü** olan öğrenciler,
 5. Ve **potansiyel okul** liderleri bu gruba alınmalıdır. Çünkü bu öğrencilerin başkalarını etkileme oranı yüksektir.
-

Akran eğitimi:

- Akran yardımcılara, arkadaşlarına daha etkili yardımcı olabilmesi için “**iletişim becerileri**” eğitimi verilir.
 - Akran yardımcılığı eğitim programları farklı biçimlerde tasarlanabilir. Bu programlar başlangıç, orta ve ileri düzeyde yapılabilir.
 - **Gizlilik** akran yardımcılığında önemli konulardan birisidir.
-

Akran yardımcılığı müdahalesinin yararları:

1. Önleyici PDR çalışmalarda en önemli müdahaledir.
 2. Akran yardımcılığı müdahalesi hem okula, hem bu yardımı alan öğrencilere hem de akran yardımcılarının kendilerine yararı vardır.
 3. Psikolojik danışman-öğrenci oranının yüksek olması nedeni ile okuldaki bütün öğrencilere ulaşmak oldukça zordur.
 4. Akran yardımcılığının bir diğer yararı da “akran baskısına” karşı etkili olmasıdır.
 5. Akran yardımcılığı psikolojik danışmanların “imajını” olumlu etkilemektedir.
 6. Akran yardımcılığının bir diğer faydası da psikolojik danışmanların mesleki gelişimlerine katkı sağlamasıdır.
-

TEŞEKKÜRLER

Kaynak:

Nazlı, S. (2016). Kapsamlı Gelişimsel Rehberlik Programı. 6. Baskı, Ankara: Anı Yay.

Nazlı, S. (2014). Akademide Yaşam Becerileri Eğitimi. Ankara: Anı Yay.